

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor
Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking

datum 4 december 2015

Betreffende wetsvoorstel:

34300 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2016

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 3 december 2015 aangenomen door de Tweede Kamer. Het CDA, de ChristenUnie, de SGP, de VVD, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP stemden voor.

Aangenomen en overgenomen amendementen

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

15 → **24** (Smaling en Agnes Mulder) over het beschikbaar stellen van gelden voor organisaties als Gered Gereedschap.

Met dit amendement wordt vanuit het niet-juridisch verplichte deel uit subartikel 1.3 «Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden» 250.000 euro eenmalig voor het jaar 2016 beschikbaar gesteld voor organisaties zoals Gered Gereedschap, met als iets verder weg liggend doel het opzetten van gezamenlijke werkplaatsen, ambachtsscholen en vakopleidingen.

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 4 december 2015

blad 2

De indieners beogen hiermee een bijdrage te leveren aan het tegengaan van jeugdwerkloosheid, het vergroten van het aantal activiteiten binnen Ontwikkelingssamenwerking die door zowel Nederlandse als Afrikaanse belanghebbenden kennen, het recyclen van materialen in het kader van het streven naar een circulaire economie, het stimuleren van ondernemerschap en het wegnemen van de aandrag tot migratie.

Aangenomen. Voor: het CDA, de ChristenUnie, de SGP, de Groep Kuzu/Öztürk, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

17 (Van Laar en Van Veldhoven) dat regelt dat 5 miljoen euro wordt ingezet om een multi-stakeholder initiatief tegen kinderarbeid mogelijk te maken.

Met dit amendement wordt vanaf 2016 5 miljoen euro toegevoegd aan de programma's voor Maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen artikel 1.1. Deze 5 miljoen euro zal worden ingezet om een multi-stakeholder initiatief tegen kinderarbeid mogelijk te maken. Bedrijven, overheden en organisaties zijn gezamenlijk eigenaar van dit initiatief. Investerings van bedrijven in systeemoplossingen van kinderarbeid kunnen door het initiatief verdubbeld worden.

Uit de begrotingsregel voor Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden zal 5 miljoen euro worden gehaald uit het deel niet juridisch verplichte uitgaven.

Aangenomen. Voor: het CDA, de ChristenUnie, de SGP, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Artikel 3 Sociale vooruitgang

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

Artikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling

8 (Ten Broeke en Servaes) dat een verschuiving beoogt van de vrijwillige bijdrage aan minder goed presterende of non-prioritaire VN-fondsen en andere internationale organisaties naar VN-fondsen die investeren in de structurele, duurzame, regionale opvang van vluchtelingen en/of een goed trackrecord hebben wat betreft hun prestaties op voor Nederland prioritaire beleidsterreinen.

Dit amendement beoogt een verschuiving van de vrijwillige bijdrage aan minder goed presterende of non-prioritaire VN-fondsen en andere internationale organisaties naar VN-fondsen die investeren in de structurele, duurzame, regionale opvang van vluchtelingen en/of een goed trackrecord hebben wat betreft hun prestaties op voor Nederland prioritaire beleidsterreinen.

datum 4 december 2015

blad 3

De verhoging van artikel 3 met € 3 miljoen in 2016 is bestemd voor het verhogen van de reeds in de begroting opgenomen bijdrage aan UNWOMEN. De verhoging van artikel 4 met € 13 miljoen is bestemd voor het verhogen van de reeds in de begroting opgenomen bijdragen binnen het reguliere noodhulpbudget aan UNHCR met € 9 miljoen en aan UNICEF met € 4 miljoen. Daarnaast wordt binnen het Relief Fund EUR 4 miljoen vrijgemaakt voor een extra bijdrage aan UNHCR. De totale extra bijdrage aan UNHCR bedraagt daarmee € 13 miljoen.

Bovenstaande verhogingen worden gedekt met een verlaging van artikel 2 met € 3,5 miljoen door de bijdrage aan UNEP met € 2 miljoen te verlagen en de bijdrage aan UNESCO-IHE met € 1,5 miljoen te verlagen. Tevens wordt artikel 5 met € 12,5 miljoen verlaagd door de bijdrage aan UNDP met dit bedrag te verlagen.

Indieners spreken hun intentie uit dat deze lijn ook in 2017 wordt doorgetrokken en beogen daarbij de volgende bedragen:

- Een verhoging van het verplichtingenbedrag en het uitgavenbedrag in artikel 4 met € 15.000 (x € 1.000);
- Een verlaging van het verplichtingenbedrag en het uitgavenbedrag in artikel 5 met € 7.500 (x € 1.000);
- Een verlaging van het verplichtingenbedrag en het uitgavenbedrag in artikel 2 met € 6.500 (x € 1.000);
- Een verlaging van het verplichtingenbedrag en het uitgavenbedrag in artikel 3 Sociale vooruitgang met € 1.000 (x € 1.000).

In 2017 beogen indieners:

- op artikel 4 de bijdragen aan UNHCR te verhogen met € 13 miljoen en aan UNICEF met € 2 miljoen;
- op artikel 3 de bijdrage voor UNWOMEN te verhogen met € 1 miljoen;
- op artikel 5 de bijdrage aan UNDP te verhogen met € 1,5 miljoen.

De dekking voor deze verhogingen komt vanaf de volgende beoogde verlagingen:

- op artikel 2 de bijdrage aan UNEP verlagen met € 2 miljoen, de bijdrage aan UNESCO-IHE verlagen met € 2 miljoen en de bijdrage aan WB-ESMAP verlagen met € 2,5 miljoen euro;
- op artikel 3 de bijdrage aan UNAIDS verlagen met € 2 miljoen;
- op artikel 5 de bijdrage aan de AsDB verlagen met € 9 miljoen.

Aangenomen. Voor: het CDA, de ChristenUnie, de SGP, de VVD, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Artikel 3 Sociale Vooruitgang

23 (Taverne c.s.) over het verhogen van de financiering van SSRGR- en hiv/aids-dienstverlening.

datum 4 december 2015

blad 4

Blijkens het rapport «Generation 2030 | Africa» van UNICEF vormt de verwachte bevolkingstoename een grote uitdaging voor het Afrikaanse continent. De oorzaken voor deze toename hebben onder meer te maken hebben met een gebrek aan kennis en middelen om aan gezinsplanning te doen, als gevolg waarvan de keuzevrijheid van vrouwen om te bepalen hoeveel kinderen ze willen krijgen wordt beperkt.

Nederland heeft internationaal erkende toegevoegde waarde en een gespecialiseerd netwerk bij het bereiken van gemarginaliseerde mensen over gevoelige onderwerpen op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid. Teneinde de keuzevrijheid van vrouwen om zelf te bepalen of en hoeveel kinderen ze willen krijgen te vergroten, wordt via dit amendement de financiering ten gunste van geïntegreerde SRGR- en hiv/aids-dienstverlening en voorlichting voor moeilijk bereikbare mensen verhoogd (onder subartikel 3.1) met € 5 miljoen in 2016.

Dekking wordt geboden door het in mindering brengen van € 5 miljoen op het voorziene partnerschap water met de Wereldbank (onder subartikel 2.2).

Aangenomen. Voor: het CDA, de VVD, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Artikel 3 Sociale vooruitgang

25 (Van Veldhoven) en Van Laar over het besteden van 4 miljoen aan veilige abortus en specialistische hulp voor slachtoffers van seksueel geweld.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten zijn van groot belang voor vrouwen overal ter wereld.

Op onderwerpen als deze, waar vaak een taboe op ligt, kan Nederland een voortrekkersrol spelen om ontwikkelingshulp te bieden. Dit is des te belangrijker omdat steeds meer meisjes en vrouwen in humanitaire situaties en fragiele staten bijzonder kwetsbaar zijn en gevaar lopen ongewenst zwanger te raken, onder meer als gevolg van verkrachting als oorlogsstrategie. Sinds de uitvoering van de motie Van Laar/Sjoerdsma (33 625-84) bedraagt de huidige bijdrage van Nederland aan veilige abortus € 5 mln. per jaar. In de samenwerking met de internationale NGO's Marie Stopes International, IPAS en andere samenwerkingspartners moet de regering zekerstellen dat substantiële aandacht uitgaat naar het voorkómen van onveilige abortus in humanitaire situaties en fragiele staten. Om zeker te stellen dat toegang tot veilige abortus daadwerkelijk in die gevallen daadwerkelijk geboden kan worden, regelt dit amendement dat hieraan in 2016 minimaal € 2 mln extra wordt besteed. De rest van de € 4 mln kan worden besteedt aan andere specialistische hulp voor slachtoffers van seksueel geweld en het voorkomen van onveilige abortus. Deze bijdrage is onderdeel van de bestedingen uit begrotingsartikel 3.1.

Aangenomen. Voor: de VVD, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA en de PvdD.

datum 4 december 2015

blad 5

Artikel 3 Sociale Vooruitgang

16 → 26 (Smaling en Taverne) over een nieuwe structurele begrotingsregel 'Versterken gezondheidssysteem'

Met dit amendement wordt een nieuwe structurele begrotingsregel «Versterken gezondheidssysteem» in het subartikel «Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor iedereen en een halt aan de verspreiding van HIV/Aids» van 1 miljoen euro toegevoegd.

De ebolacrisis heeft de internationale wereld op de harde feiten gedrukt dat het niet mogelijk is om snel en adequaat te reageren op een crisis wanneer het bredere gezondheidssysteem onvoldoende functioneert. Zonder zo'n breder functionerend nationaal gezondheidssysteem kan het verstrekken van medicijnen, vaccinaties, diagnostische tests, condooms en dergelijke, hoe nuttig ook, uiteindelijk niet leiden tot een systeem dat net iets beter is dan dweilen met de kraan open. Het gezondheidssysteem moet voor iedereen toegankelijk zijn. De indiener denkt in het geval van de Ebola-landen idealiter aan een Benelux-Mano River Union pact, maar vooralsnog kan een bilaterale start gemaakt worden. Van groot belang is dat de lokale context uitgangspunt vormt. De op de biogeneeskunde gebaseerde publieke gezondheidszorg bereikt vaak niet iedereen omdat de capaciteit ervan beperkt is en omdat het referentiekader van de medici vaak onvoldoende aansluit bij de waarden van de bevolking op het terrein van ziekte en genezing. Daarom dient een beroep te worden gedaan op lokale traditionele genezers die het capaciteitstekort kunnen opvullen en de waardenkloof kunnen helpen overbruggen. Formele gezondheidssystemen kunnen alleen werken wanneer de lokale gebruiken worden meegenomen zodat de gebruikers van het gezondheidssysteem ermee uit de voeten kunnen.

Dekking wordt geboden door het in mindering brengen van € 1 miljoen op de bijdrage aan GFATM (onder subartikel 3.1) voor het jaar 2016 en binnen het artikel 3 «Sociale vooruitgang» voor de komende jaren.

Aangenomen. Voor: de ChristenUnie, de SGP, de VVD, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdD en de SP.

Artikel 3 Sociale vooruitgang

21 → 33 (Voordewind c.s.) dat EUR 2 miljoen toedeelt aan UNICEF voor kwetsbare kinderen.

Dit amendement beoogt via een toekenning van EUR 2 miljoen aan UNICEF de inzet voor sociale bescherming van de meest kwetsbare kinderen, inclusief kinderen die getroffen zijn door HIV/Aids te versterken. Sociale bescherming speelt een belangrijke rol in het terugdringen van armoede en zorgt voor een verbetering van de kwaliteit van leven van kwetsbare kinderen. In de recente Kamerbrief «Inclusieve ontwikkeling» streeft de Minister naar inclusieve groei en ontwikkeling. De huidige sociale beschermingsprogramma's van UNICEF in Zimbabwe, Mozambique, Malawi en Zambia worden hierbij specifiek genoemd.

datum 4 december 2015

blad 6

De verwachting is dat de komende jaren deze sociale beschermingsprogramma's, net als in voorgaande jaren, zullen leiden tot aanzienlijke verbeteringen op onder meer de fysieke en mentale ontwikkeling van kinderen, het aantal schoolverlaters, het aantal tienerzwangerschappen, en het aantal kinderen bij wie HIV voorkomt.

De indieners zijn van mening dat het noodzakelijk blijft structureel te investeren in het ondersteunen van programma's voor sociale bescherming van de meest kwetsbare kinderen, inclusief kinderen die getroffen zijn door HIV/Aids. Indieners stellen daarom een bijdrage voor van EUR 2 mln aan UNICEF voor opvang, ondersteuning en sociale bescherming van de meest kwetsbare kinderen, inclusief kinderen die getroffen zijn door HIV/Aids (art. 3.1 SRGR en hiv/aids). Dit past bij de uitvoering van de motie Voordewind/Maij/Van der Staaij (33 625, nr. 15).

Dekking wordt gevonden in het niet-juridisch verplichte budget binnen beleidsartikel 3 (Sociale vooruitgang).

Aangenomen. Voor: de ChristenUnie, de SGP, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

10 → 19 → **53** (Smaling en Teeven) waarmee 1,5 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld aan het consortium Wings for Aid voor het bouwen van een prototype drone die het Nederlands Midden- en Kleinbedrijf via bijvoorbeeld het Rode Kruis kan inzetten in landen waar natuurrampen zich voltrekken.

Met dit amendement wordt vanuit het subartikel 4.4 noodhulpfonds maximaal 1,5 miljoen euro eenmalig voor het jaar 2016 beschikbaar gesteld voor het consortium Wings for Aid, waar de Technische Universiteit van Delft, Eindhoven en Twente, I+Solutions en enkele bedrijven waaronder twee European Space Agency spinouts de handen in elkaar hebben geslagen. Supporters van het consortium zijn onder meer Price Waterhouse Coopers en de UN Refugee Housing Unit.

Het consortium heeft als doel om de zogenaamde «laatste mijl» naar een gebied waar zich een noodsituatie voordoet (tot 200 kilometer) te overbruggen met een onbemande, onbewapende drone om zo dekens, water en voedsel op ver afgelegen gebieden te kunnen bezorgen op locaties die anderszins onbereikbaar zijn, maar waarvan de GPS coördinaten wel kunnen worden vastgesteld. Vooral bij natuurrampen heeft dit initiatief veel toegevoegde waarde. De 1,5 miljoen euro is om enerzijds gezamenlijk met het bedrijfsleven en technische universiteiten een prototype te bouwen waarmee het Nederlands Midden- en Kleinbedrijf de drones kan inzetten in landen waar natuurrampen zich voltrekken en anderzijds om de kosten van het opstarten van het project mede te dekken.

Aangenomen. Voor: het CDA, de SGP, de VVD, Klein, Houwers, Van Vliet, 50PLUS, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

datum 4 december 2015

blad 7

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

22 → 27 (Voordewind) over 2 miljoen voor DRA.

Via dit amendement worden het verplichtingen- en uitgavenbedrag van artikel 4 verhoogd met € 2 miljoen ten behoeve van de Dutch Relief Alliance (DRA) binnen beleidsartikel 4.4 (Noodhulpfonds). De aanleiding voor het amendement is het tekort aan humanitaire hulpverlening aan vluchtelingen in en rondom conflictgebieden. Specifiek gaat het om besteding van:\

- € 1 miljoen voor noodhulp aan IDP's in Noord-Irak via het DRA.
- € 1 miljoen voor noodhulp in Oost-Oekraïne via het DRA.

Dekking wordt gevonden in het niet-juridisch verplichte budget binnen beleidsartikel 4.4 Noodhulpfonds, daarbinnen specifiek bij het Relief Fund.

Aangenomen. Voor: het CDA, de ChristenUnie, de SGP, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, D66, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.

Verworpen, ingetrokken en/of vervallen amendementen

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Artikel 3 Sociale vooruitgang

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

Artikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling

7 (Van Klaveren) ter dekking van het amendement ingediend op de begroting BZK om middelen vrij te maken ten behoeve van de AIVD.

Dit amendement dient ter dekking van het amendement op de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (34 300 VII, nr. 22) en strekt ertoe om middelen over te hevelen van de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking naar de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Indiener is van mening dat de enorme terreurdreiging in Europa noopt tot structureel meer budget voor de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD). Deze gelden worden gedekt door het besparen op het niet-juridisch verplichte deel van de artikelen 1 tot en met 5 van de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Verworpen. Voor: de Groep Bontes/Van Klaveren.

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

9 (Smaling) dat vanuit de technische assistentie Dutch Good Growth Fund 1 miljoen euro structureel beschikbaar stelt waarmee een brug wordt geslagen tussen (organisaties van) Afrikaanse Nederlanders en Afrikaanse (werkloze) jongeren die moet leiden tot gerichte, bij de lokale context passende bedrijvigheid en werkgelegenheid die zowel lokale markten als het handelsverkeer tussen Nederland en Afrika bedient.

datum 4 december 2015

blad 8

Overmakingen door migranten in Europa vormen een belangrijk onderdeel van het BNP van Afrikaanse landen. Tegelijkertijd houdt het de migrantenstroom op gang in een continent waar te weinig werk is voor de grote groep jongeren die vaak wel een opleiding heeft gevolgd. Europa probeert met nogal ongerichte giften (Malta-top) deze migratie te beteugelen.

Met dit amendement wordt een brug geslagen tussen (organisaties van) Afrikaanse Nederlanders en Afrikaanse (werkloze) jongeren die moet leiden tot gerichte, bij de lokale context passende bedrijvigheid en werkgelegenheid die zowel lokale markten als het handelsverkeer tussen Nederland en Afrika bedient. Via een platform van Afrikaanse diaspora-organisaties worden concrete initiatieven uitgewerkt gericht op arbeidsintensieve sectoren en producten waar of lokaal, of in Nederland vraag naar is. Zo wordt een broer-zus relatie tussen Nederland en het Afrikaanse land in kwestie bespoedigd.

Met dit amendement wordt vanuit de technische assistentie Dutch Good Growth Fund 1 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld. Indien niet voldoende middelen uit de begrotingsregel «technische assistentie Dutch Good Growth Fund» niet-juridisch verplicht zijn, kan uit het juridisch niet verplichte deel binnen het subartikel 1.3 «versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden» het restant van de middelen worden gehaald.

Verworpen. Voor: de Groep Kuzu/Öztürk, D66 en de SP.

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

Artikel 3 Sociale vooruitgang

20 (Voordewind en Smaling) dat zorgt voor een investering van 10 miljoen euro in het Voice-fonds om nog steviger te investeren in het geven van een stem aan gemarginaliseerde en uitgesloten groepen in ontwikkelingslanden.

Dit amendement zorgt voor een investering van EUR 10 miljoen euro in het Voice-fonds (onder artikel 3.3 Strategische Partnerschappen). Recent zijn de Sustainable Development Goals vastgesteld. «Leave no one behind» is daarbinnen een belangrijk leidend principe: gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen mogen niet achterblijven. Een expliciete focus op en gerichte investering in inclusie van achtergebleven groepen is hard nodig. Deze groepen worden niet of nauwelijks via reguliere ontwikkelingsprogramma's van overheden of NGO's bereikt. Dit geldt ook voor het Nederlandse ontwikkelingsbeleid, zoals onder meer uit evaluaties van IOB en Padev (UvA e.a.) blijkt.

Dit rechtvaardigt een uitbreiding van het Voice-fonds, dat is ingesteld naar aanleiding van de motie Voordewind/Van Laar (33 625, nr. 157). Het doel is om nog steviger te investeren in het geven van een stem aan gemarginaliseerde en uitgesloten groepen in ontwikkelingslanden. Hierbij dient specifieke aandacht te zijn voor mensen met een handicap, met het oog op de ratificatie van het Verdrag voor Rechten van Personen met een Handicap in 2016. Vanuit beleidscoherentie dient Voice ook een katalysator-rol te vervullen ten aanzien van inclusie van gemarginaliseerde groepen richting het brede (buitenland)beleid van de Nederlandse overheid.

datum 4 december 2015

blad 9

Dekking wordt gevonden in het niet-juridisch verplichte budget binnen beleidsartikel 1.3 (Versterkte private sector en een verbeterd investeringsklimaat in ontwikkelingslanden.

Verworpen. Voor: de ChristenUnie, de SGP, de Groep Kuzu/Öztürk, D66, GroenLinks, de PvdD en de SP.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

18 (Van Laar en Smaling) dat regelt dat 5 miljoen euro wordt ingezet om voldoende en veelzijdig voedsel aan te bieden aan degenen die dat nodig hebben, inclusief projecten die ervoor zorgen dat kinderen de eerste 1.000 dagen van hun leven genoeg en gevarieerde voeding krijgen om zo ontwikkelingsachterstanden te voorkomen.

Met dit amendement wordt vanaf 2016 5 miljoen euro toegevoegd aan de begrotingsregel «Voeding». Deze 5 miljoen euro zal worden ingezet om voldoende en veelzijdig voedsel aan te bieden aan degenen die dat nodig hebben, inclusief projecten die ervoor zorgen dat kinderen de eerste 1.000 dagen van hun leven genoeg en gevarieerde voeding krijgen om zo ontwikkelingsachterstanden te voorkomen. Uit de andere begrotingsregels voor voedselzekerheid zal respectievelijk 3,5 miljoen euro uit «Duurzame voedselproductie» en 1,5 miljoen euro uit «Marktontwikkeling in het kader voedselzekerheid» worden onttrokken.

Verworpen. Voor: de ChristenUnie, de SGP, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, 50PLUS, GroenLinks, de PvdA, de PvdD en de SP.